

مسئولیت متن و شکل بدوش نویسنده مضمون میباشد، عقیده نویسنده لزوماً نظر افغان جرمن آنلاين نمی باشد

۲۰۲۴/۰۴/۱۳

پوهندوی آصف بهاند

«ډپوي، ډپوي ماينام»

يو بنه نوبنت، يوه بنه لار

دریمه برخه

- حنيف حيران:

له باچانه به څوک وپوښتي حيرانه
د مکتب د تالی زنگ ولي ولاړ ده

د پاڼو شميره: له 1 تر 5

افغان جرمن آنلاين په درنښت تاسو همکاري ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړيکه ټينگه کړئ maqalat@afghan-german.de
يادونه: دليکنې د ليکنيزې بڼې پازوالي د ليکوال په غاړه ده، هيله من يو خپله ليکنه له راليږلو مخکې په خیر و لولئ

#نهم ماښام

د حنيف "حيران" په نوم!

په پيل کې د حنيف حيران بيوگرافي:

څنگه چې ما په فېسبوک کې د ښاغلي ډاکټر حنيف حيران د ملگرتيا وياړ درلود، نو خپله مې د مسجر له لارې د ده بيوگرافي ورته وغوښته. دا زما د غوښتنې متن دی:

«حيران صاحب سلامونه!»

هيله ده هرڅه ښه وي.

ستاسو يوه لنډه بيوگرافي مې د يوې څېړنيزې مقالې د بشپړتيا لپاره په کار ده، د علمي او فرهنگي مهرباني په خاطر يې راته راولېږئ.»

حيران صاحب په مهرباني او لوريني سره خپله دا بيوگرافي مل ته رالوبړله:

ژوندليک

«ډاکټر محمدحنيف حيران مې نوم دی، په ۱۳۵۵ز کال کې د پکتيا ولايت د سپډکرم ولسوالۍ د مش په کلي کې زېږېدلی يم. نه مې ياديري خو مور مې ويل چې د روسي يرغل څخه دوه کاله وړاندې په روژه کې وزېږېدې، په دريم کال پاکستان ته کډوال شوو.

لومړنۍ زده کړې مې په کوزه پښتونخوا کې د ټل دواښه نومي سيمې په يوه ښوونځي کې وکړې، په کال ۱۹۹۹م کال کې له حضرت بلال عالي لېسې څخه فارغ شوم. وروسته د لوړو زده کړو لپاره پېښور ته لاړم او په ۲۰۰۸م کال کې له طب پوهنځي فارغ شوم. څو کاله مې د پېښور په شمشو کمپ کې په خپل روغتون کې بوخت وم، په ۲۰۱۱م کال کې کابل ته وکوچېدم. کابل کې هم له خپل مسلک سره نږدې پاتې شوم، په وروستيو کلونو کې مې له ځينو موسساتو سره په بېلابېلو برخو کې کار وکړ.

په ۲۰۱۶م کال کې د پکتيا په پوهنتون کې شامل او په ۲۰۱۹م کال کې د همدې پوهنتون د ژبو او ادبياتو د پوهنځي له پښتو څانگې څخه فارغ شوم. اوس مهال د ۲۰۲۴م کال د کاتب پوهنتون د ټولنپوهنې په پوهنځي کې د ماسټرۍ په برخه کې زده کړيال يم.

له کوچنيوالي د پښتو ادب شعر او نثر لوستونکی او مينه وال وم. په ښوونځي کې وم، کله کله به سيمه ييزې مېلې ته لاړم، کومې پيسې به مې چې مور يا پلار د ښوونځي لپاره راکړې، هغه به مې ټولې کړې او د شعرونو يا د لنډو کيسو کتابونه به مې پټ پرې راوښول، پټ ځکه چې هغه مهال چاپېريال دې ته جوړ نه و چې څوک دې په کم عمر کې شاعري ولولي يا دې خپله شعر وليکي.

د پاڼو شمېره: له 2 تر 5

افغان جرمن آنلاين په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړيکه ټينگه کړئ maqalat@afghan-german.de

يادونه: دلېکنې د ليکنيزې بڼې پازوالي د ليکوال په غاړه ده، هيله من يو خپله ليکنه له راليزلو مخکې په ځير و لولئ

لږ چې راستر شوم ادبي بهيرونو ته مي مخه كړه، د تل ادبي چمن او مثال ادبي ټولني غړي شوم، رودادونه او ادبي راپورونه به مي ليكل. لا محصل وم چې «د پكتيا په ډاگه» شعري ټولگه مي چاپ شوه. وروسته مي په وار نوري شعري ټولگي او په نورو برخو كې كتابونه خپاره شول، چې په لاندې ډول يې نومونه ليكم:

- ۱ - د پكتيا په ډاگه كې (شعري ټولگه)،
- ۲ - لکه غر مي زړه كې پروت يې (شعري ټولگه)،
- ۳ - يو ځلي بيا په دې لار راشه (ټييزي)،
- ۴ - د طبي لابراتوار ازماينستونه (طبي اثر)،
- ۵ - نهيلي ولي؟ (ارواپوهنه)،
- ۶ - اروايي خوښي او بدني ځواک (ارواپوهنه)،
- ۷ - كږني او انگېرني (فولكلوريك اثر)،
- ۸ - د ځوان او خوښ اوسېدو هنر (ارواپوهنه)،
- ۹ - ملاله (ناول)،
- ۱۰ - د ارام لپاره چرته سړي لار شي؟ (شعري ټولگه)،
- ۱۱ - كږني او انگېرني، دويم ټوك (فولكلوريك اثر، تر چاپ لاندې).

له دې پرته مي له بېلابېلو مجلو او جريدو سره د مسوول مدير په صفت كار كړی دی. د سليمان غر او پكتيانا مجلو مسوول چلوونكي هم پاتې شوي يم. په بېلابېلو انټرنېټي سايتونو او مجلو كې مي سلگونه علمي او ټولنيزي ليكني خپرې شوي دي. اوس مهال په كابل كې ژوند كوم؛ گورو به چې د وخت گرداب به مي له دې وروسته همدلته پريږدي او كه به مو بل لوري ته بيايي.

درنښت

ډاکټر محمدحنيف حيران، کابل، افغانستان

۱۳ حمل ۱۴۰۳ز کال»

د ډاکټر حنيف حيران ژوند ليک او فرهنگي - علمي اثارو ته په کتو سره په زړهورتيا سره بايد ووايم چې: حنيف حيران څو اړخيز شخصيت لري، اصلي رشته يې طب دی، خو په ادبياتو كې يې هم زدکړې كړې دي او اوس هم په زکړو بوخت دی. د شعر او هنري نثر په دنيا كې يې ځانته ځانگړی بن جوړ كړی دی. د فولكلور په برخه كې هم د ډېر ښه ذوق خاوند دی، له نورو فولكلوريكو اثارو نه وراخوا، د لنډيو په خپرولو او نورو ته رسولو په كار كې هم ماهر دی او ما ته ځكه ځانگړی دی چې دی تل په خپله پاڼه كې داسې لنډی اتلاين كوي چې اتيا سلنه نوي لنډی دي. ځنگه چې زه له ډېر پخوا نه د نويو لنډيو د راټولو په كار بوخت يم، چې ځنگه يې نوي لنډی په پاڼه كې سر رابنكاره كړي، زه يې د نورو نوو لنډيو په ډله كې خوندي كوم.

حنيف حيران ته د «ډيوې، ډيوې ماښام» كوربه محمداالله هميم داسې ليكلي دي:

«نن ماښام د "حنيف حيران" په نوم ډيوې بلوو.

لكه رود؛ طبيعي بهاند شاعر. چې ويلي يې وو: «كه رانده ام وای بشكلا مو پېژانده، ځكه بشكلا د فطرت د منظري غږ دی. « همغه حساس حيران چې ځان كې ووسېده، له ځانه ووت خو زړه يې همغسي اوتر و، بيا يې وويل: «د آرام له پاره چرته سړي لار شي؟» همغه حيران چې سترگي يې اوتري اړولي، همدا نظر يې شعر شو، چا چې واورېد؛ همدا په خپل زړه كې پټ انسان يې ولټاوه...»

همغه حيران چې په اور يې سوزېده، مگر له وطنه، ميني، او ژونده يې زړه مات نه شو. د غمونو طوفانونه راغلل پرې؛ خو د زړه ونه يې ولاړه وه، په خپل مقام!!

راځئ د ده دا ماښام د ده په شاعري، كيسو او خاطروو پيلوو!!»

د پاڼو شميره: له 3 تر 5

افغان جرمن آنلاين په درنښت تاسو همكارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړيکه ټينگه كړئ maqalat@afghan-german.de

يادونه: دلپكني د ليكنيزي بني پازوالي د ليكوال په غاړه ده، هيله من يو خپله ليكنه له راليرلو مخكې په څير و لولئ

دا هم د حنيف حيران د شاعرۍ او شخصيت په باب نظريات:

عابد ملا

حيران صاحب د بني شاعرۍ تر څنگ د عالي اخلاقو څښتن دی.

Muhammad Nazir Muslimyar

«سيخه دي په سترگو سلېمان غر ته تللي لاره ده
خدای ته تللي لاره پيغمبر ته تللي لاره ده»

باک نشته حيرانه که اغزي دي لمن ونيسي
درومه پدي توره شپه سهر ته تللي لاره ده

حيران صاحب يو لوی انسان دی، ما شاوخوا شل کاله پخوا په لره پښتونخوا کې ليدلی دی خو لکه دا تېره ورځ مې چې ليدلی وي، د شاعري تر څنگ ښه ډاکټر هم دی، حيران د خپلو خيالونو په رنگينه نړۍ کې حيران او لاس تر زني ناست دی، حيران صاحب ډېر مينه ناک سړی دی، اوږد عمر او د شعر رنگينه نړۍ ورته غواړم.
درنښت
مسلم يار»

عبدالمجيد پل

«ډاکټر صيب ته دي هر ماښام ډيوې بلي شي عمر يې اوږد شه
ماته يې په اول ماښام مبارکي داد او مينه را ميسج کړه په لويو شاعرانو کې حيران صيب وو چې زياته خوشحالي
يې را وبخله دغه بيتونه يې مينوالو ته ډالی کوم:

کښت مې د نظر گوندي راشين کړي خدای
سترگي مې په لار درته کرلي وي

ستا له انتظاره هيڅ کار گران نه و
شگي د صحرا به مې شمېرلي وي

تمه د وصال ده چې ژوندی يم
اوس خو به مې زر ساوي ختلي وي
حيران»

Abasin Bahir

د ډاکټر صاحب د ادب چينه دي تانده وي او قلم يې پياوړی اوسه!

پير محمد ريحان

«که د ډاکټر صاحب حيران د اعزاز په پار او د هغه د شعر د ستايلو لپاره هر ماښام ډيوې بلي شي بيا هم کمې دي
ډاکټر صاحب دي د اوږد او خوبښ ژوند څښتن شي!

د بايللي ميني ياد مې زره ته راغی
د ملگري په واده کې غلی ناست يم»

د ښاغلي حيران د کلام بېلگې:

څنگه ورته وگورمه، سترگي زما لمر وهي
سپينی کيسی نشم کړی، جلا د مې رانه سر وهي

ولي مو د نجونو د تعليم مخه نيولي ده؟
بده ده چې ښځه باندي لاس پردی ډاکټر وهي

دا خلک که نن د رڼاگانو لښکر جوړ نه کړي
چا باندي سبا ته بيا د تورو شپو لښکر وهي؟

د پاڼو شميره: له 4 تر 5

افغان جرمن آنلاين په درنښت تاسو همکارۍ ته راښوولې. په دغه پته له مور سره اړيکه ټينگه کړئ maqalat@afghan-german.de

يادونه: دلپکنی د ليکنيزې بني پازوالي د ليکوال په غاړه ده ، هيله من يو خپله ليکنه له راليرلو مخکې په څير و لولئ

حنيف حيران

خُن ته راشي که بهر ته سړی لار شي
د ارام لپاره چرته سړی لار شي؟

تکیر يي په لېمو کې شي دوه چنده
هر څه مات شي، کبرجنه نه ماتيري
که څه هم چې يي د جنگ په اور کې سوخم
مگر زړه مې له وطنه نه ماتيري

هېروم دي، خو په زړه کې را پۀ ياد شي
گنهار نشم، مانځۀ کې را پۀ ياد شي

د همزولو له اتبه غلی ووخم
د همزولو په واده کې را پۀ ياد شي

لکه لمر په راختلو کې دي گورم
لکه لمر په پرېواتۀ کې را پۀ ياد شي

ژوند په غاړه د گړنگ ولي ولاړ دی؟
زبون وهلی غوندي گونگ ولي ولاړ دی؟

سُر او لی مې له سندرو نه روان دي
ستا د شنو بنگريو شرنک ولي ولاړ دی؟

پښتنو کې اتفاق راغی که څنگه
د څلورو سترگو جنگ ولي ولاړ دی؟

بڼه پوهيري چې کچکول به بيا رامات کړي
دروازې ته بيا ملنگ ولي ولاړ دی؟

د دښمن په خواخوږي فکر پکار دی
چې دي سخته کې تر څنگ ولي ولاړ دی؟

ز مکې ولي هوار کړی دی خُن پښو ته؟
او اسمان له کبره دنگ ولي ولاړ دی؟

له پاچا نه به څوک وپوښتي حيرانه!
د مکتب د تالی زنگ ولي ولاړ دی؟

نور بيا

که مو غوښتل چې د ليکوال نورې ليکنې له نظره تېرې کړئ، دا ځای کليک کړئ.

د پاڼو شمېره: له 5 تر 5

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړيکه ټينگه کړئ maqalat@afghan-german.de

يادونه: دليکنې دليکنيزې بڼې پازوالي د ليکوال په غاړه ده ، هيله من يو خپله ليکنه له راليرلو مخکې په ځير و لولئ